

Zašto se događa ogroman skok kaznenih djela koja su počinili maloljetnici? Pravobraniteljica za djecu: Izostaju europski standardi za maloljetnike kada je u pitanju istražni zatvor

Pravobraniteljica za djecu, Helenca Pirnat-Dragičević, u svom izvješću za 2023. godinu istaknula je da se sustav zaštite djece u pravosudnim postupcima nije bitno unaprijedio, unatoč dugogodišnjim upozorenjima na nedostatke, kao što su neprikladan istražni zatvor za maloljetnike i nedostatak adekvatnih ustanovama za njihovo smještanje. U izvješću je također zabilježeno značajno povećanje broja kaznenih djela koja počinje maloljetnici, što ukazuje na potrebu za poboljšanjem preventivnih mjera i edukacije stručnjaka koji rade s tom populacijom

ANA TENŽERA / Foto: Ured Pravobranitelje za djecu, D.D. — Subota, 24.08.2024, 19:29

Kako popraviti sustav za popravljanje – maloljetni delinkventi između hormona i rešetaka (2)

Pravobraniteljica za djecu prati rad sustava zaštite djeteta koje sudjeluje u pravosudnom postupku (sudskom ili upravnom), neovisno o tome je li dijete žrtva, svjedok, počinitelj kaznenog ili prekršajnog djela ili sudionik u postupku. Posljednjih šest godina u stolici Pravobraniteljice za djecu sjedi **Helenca Pirnat-Dragičević** čiji su mandat obilježili, uz sve ranije izazove s kojima su se susrele prethodne pravobraniteljice, pandemija virusa COVID-19, razorni potresi u Zagrebu, Sisku i Petrinji, rat u Ukrajini, kao i ubrzani razvoj digitalne tehnologije koja preuzima dominaciju u svakodnevnom životu djece.

U svibnju je na mrežnim stranicama Pravobraniteljice za djecu osvanulo novo izvješće o radu za 2023. godinu – što je sve Ured poduzeo pri zaštiti maloljetnih počinitelja kaznenih djela; po pitanju „zaštita prava djece u sukobu sa zakonom“ ne puno drugačiji izvještaj od onih objavljenih posljednjih desetak godina pa se postavlja pitanje što je Ured Pravobraniteljice za djecu uspio promijeniti kad je u pitanju upravo ta populacija. Npr. sažetak izvješća iz 2012. ne razlikuje previše od najnovijega pa je tako prije 14 godina sumirano: „Najdrastičnije kršenje pravosudnih prava predstavlja izvršenje mjere istražnog zatvora koje nije u skladu s međunarodnim standardima i nacionalnim propisima. Djeca su smještena u sobama s punoljetnim počiniteljima kaznenih djela, nisu obuhvaćena planskim tretmanom, a prekidaju i školovanje. Problem je dodatno naglašen kad postupak traje više mjeseci, ponekad i godinu dana. Na tu smo situaciju u više navrata upozoravali nadležna tijela, no pitanje istražnog zatvora još nije adekvatno riješeno. Zatražili smo i osnivanje zatvorene zavodske ustanove koju predviđa novi ZSM, a u koju bi djeca trebala biti upućena prilikom lišenja slobode za vrijeme trajanja kaznenog postupka.“, govorili su iz Ureda 2012. godine. Ne kažemo da Ured *copy/pastea* sažetke izvješća, dapače, njegov je utjecaj velik te kad nekog „uzmu za zub“ problem biva promptno riješen, ali konstantno pisanje o „problemu istražnog zatvora

i osnivanju zatvorenih zavodskih ustanova“ iz godine u godinu nije urodilo plodom, što zabrinjava, jer se najveći rast prijava bilježi u području pravosudno – zaštitnih prava.

Broj kaznenih djela koja počine maloljetnici se povećava

„Prema podacima MUP-a, u 2023. je 1 393 djece i maloljetnika počinilo 2 465 kaznenih djela što je povećanje od 23,6 % počinitelja i 26 % kaznenih djela u odnosu na godinu ranije. Od toga je 284 kazneno neodgovorne djece (mlađi od 14 godina, op.a) počinilo 417 kaznenih djela, a 1 109 maloljetnika (kazneno odgovorne djece) počinilo 2 048 kaznenih djela. Obje skupine su počinile najviše imovinskih kaznenih djela (952), zatim slijedi spolno zlostavljanje i iskorištavanje djeteta (296) s najviše kaznenih djela iskorištavanje djece za pornografiju. Slijede kaznena djela protiv osobne slobode (294) s najviše kaznenih djela prijetnje. Tu su i kaznena djela protiv zdravlja ljudi (285), najviše proizvodnje i prometa drogama te ona protiv života i tijela (218) od čega je najviše tjelesnih i teških tjelesnih ozljeda, dok se dvije prijave odnose na kazneno djelo ubojstva i jedno na teške tjelesne ozljede sa smrtnom posljedicom. Podaci MUP-a govore o značajnom povećanju broja počinitelja i kaznenih djela djece i maloljetnika. Upućuju na potrebu sustavne interdisciplinarne i međuresorne analize etiologije i fenomenologije kriminaliteta djece i maloljetnika koja će razmotriti metodologiju prikupljanja i evidencije podataka. Nužno je razmotriti i načine unaprjeđivanja preventivnih aktivnosti, posebice onih na razini univerzalne prevencije i obiteljsko-pravnih mjera koje suzbijaju kriminalitet kazneno neodgovorne djece.“ započinju sa MUP-ovim statistikama u Uredu te nastavljaju o velikom problemu – recidivizmu:

„Povodom recidivizma maloljetnika, potrebno je ujednačiti pravosudno postupanje te unaprijediti izvršenje i učinkovitost maloljetničkih sankcija. Tijekom 2023. prava djece i maloljetnika u sukobu sa zakonom pratili smo putem obraćanja djece, njihovih roditelja i odvjetnika te predstavnika udruga koje provode aktivnosti za maloljetnike lišene slobode u pravosudnim tijelima. Uvid u problematiku dobivali smo i putem obraćanja samih djelatnika u sustavu socijalne skrbi i pravosuđa.“, izvješćuje Ured.

Ne znajući kome se više okrenuti kad su im djeca „ušla u sustav“ koji je poprilično zapetljan, mnogi roditelji tražili su pomoć upravo od Pravobraniteljice. Tako su nerijetko tražili da Ured utječe na ukidanje mjere istražnog zatvora, na odluke suda za mladež o odgojnim mjerama te na druge postupke i odluke pravosudnih tijela, no kako Ured ne može sudjelovati u postupcima, informirali bi ih o neovisnosti pravosuđa, pravima maloljetnika tijekom kaznenog postupka, te upućivali u ovlasti Ureda.

Pritužbe se odnose i na postupanje policijskih službenika i službenika pravosudne policije te postupanja djelatnika u ustanovama u kojima maloljetnici izvršavaju odgojne mjere. Maloljetnim počiniteljima kaznenih dijela i prekršaja Ured se bavio i kroz praćenje problematike vršnjačkog nasilja u školi, domovima i na ulici te praćenjem zaštite prava djece u prometu. Ni MUP nije pošteđen kritike te njihovi podaci za 2023. govore o dvadeset i tri zaprimljene pritužbe građana. Najčešće se odnose o pritužbama na postupanje djelatnika policije prema maloljetnicima u sukobu sa zakonom (odnose se na prekoračenja policijskih ovlasti prilikom uhićenja, uporabe sredstava prisile, pozivanja, dovođenja i prikupljanja podataka bez prisutnosti roditelja i prethodno upućenog poziva). Od toga je deset ocijenjeno neutemeljenim, osam nepotvrđenim, dvije su djelomično utemeljene, a tri su u radu. Pritužbe se odnose na 31 dijete, od čega je 22 kazneno i prekršajno odgovornih (maloljetnika).

Desetak pritužbi koje su primili za postupanje policijskih službenika prema osumnjičenim maloljetnicima odnose se na grubosti u postupanju, prekoračenje ovlasti i nasilje prilikom intervencija, na utvrđivanje identiteta starijeg maloljetnika na ulici koje je roditelj ocijenio neprimjerenim, na privođenje u policijsku postaju te na druge aktivnosti povezane s provođenjem *Zakona o policijskim poslovima i ovlastima*. U gotovo svim slučajevima policijske uprave izvijestile su Ured pravobraniteljice za djecu da nisu utvrđeni propusti u postupanju, a u pojedinim slučajevima to je čak potvrdila i Služba za unutarnju kontrolu MUP-a. U jednoj prijavi utvrđen je

propust, jer roditelj nije bio prisutan razgovoru. Pritužbe na neprimjerenu komunikaciju i grubosti prema maloljetnicima policijski službenici koji su bili na intervenciji negiraju. Takvu komunikaciju je teško dokazati, a policijske uprave se priklanjaju iskazima svojih djelatnika zaključujući da takvo ponašanje nije potvrđeno.

Dodatna edukacija za službenike policije

„U većini takvih slučajeva obaviješteni smo da je naloženo provođenje dodatnih edukacija za službenike policije. Iako policija ima posebne djelatnike za rad s djecom i maloljetnicima, pokazalo se potrebnim da edukacijama budu obuhvaćeni i drugi službenici koji mogu postupati s djecom i maloljetnicima u određenim situacijama. Uočili smo da je velik broj škola, bez obavljanja razgovora s djecom i utvrđivanja stanja, pozivao policiju zbog crteža i izjava učenika povezanih s događajem ubojstva djece u susjednoj državi. Policija je nerijetko djecu odvodila neposredno iz škole, a u pojedinim slučajevima maloljetnicima je žurno određen i istražni zatvor ili su ih njihovi liječnici upućivali na psihijatriju.“ objašnjavaju iz Ureda na kakve su sve poteškoće nailazili.

Nekim maloljetnicima potvrđene su teškoće s mentalnim zdravljem zbog kojih su bili rizični za nasilje, no najčešće je bila riječ o bezazlenim izjavama koje su, nedovoljno provjerene i zbog konteksta događaja u susjedstvu, shvaćene kao opasne. U situaciji povećanog straha nakon ovih događaja, svi sustavi (odgojno - obrazovni, policija, pravosuđe i zdravstveni) nerijetko su reagirali presnažnim intervencijama koje nisu bile primjerene stvarnoj opasnosti i interesima djeteta. I u drugim slučajevima zamjećuje se nesrazmjer intervencije u odnosu na težinu i opasnost ponašanja. Tako je u jednom slučaju škola prijavila učenika, inače urednog ponašanja, koji je u školi posjedovao duhanski proizvod (nikotinske vrećice). Policija je maloljetnika ispitivala u školi, druga djeca su uočila dolazak policije što ih je uznemirilo, a ovog učenika izložilo poruzi. Policajci su tražili i da učenik opiše djelatnicu koja mu je prodala duhan, a učenik se uplašio da će ona dobiti otkaz. U ovakvom i sličnim slučajevima, svrha prekršajnog sankcioniranja mogla se postići i blažim i suptilnijim postupanjem koje je primjereno razini ugroze društva i interesu maloljetnika. U pojedinim izvješćima o utvrđenim činjenicama i poduzetim mjerama povodom događaja, najčešće nasilja, uočili su kako pojedine policijske uprave šturo obavijeste Ured o poduzetim radnjama, no ne i o utvrđenim činjenicama.

„Ponekad nismo obaviješteni ni o tome jesu li utvrđeni propusti djelatnika. Ovakva nepotpuna izvješća onemogućavaju Pravobranitelja za djecu u obavljanju svojih ovlasti praćenja i ostvarivanja prava i interesa djece, budući da nemamo uvid u cjelokupnu situaciju i njezine ishode po djecu. I dalje uočavamo da određena ponašanja s elementima nasilja, čak i kada su nanesene tjelesne ozljede, policija često ocjenjuje kao prekršaj protiv javnog reda i mira, a ne kao nasilje, čime se zanemaruje nasilna komponenta ponašanja počinitelja. Time se počinitelju šalje poruka da se nasiljem ugrožava javni red i mir, a ne konkretnu osobu. Izostaje uvid i u patnju žrtve i štetu koju joj počinitelj nanosi. Takvo stajalište ne pridonosi razvoju empatije i borbi protiv nasilja niti potiče žrtve na prijavljivanje.“ žale se u Uredu.

Ohrabruje da je MUP u jednom slučaju procijenio da je nezakonito ponašanje počinitelja djelatnik policije pogrešno okvalificirao kao prekršaj, a ne kao kazneno djelo tjelesne ozljede, o čemu je trebao izvijestiti državno odvjetništvo. Povodom propusta provedena je edukacija djelatnika. Podaci MUP-a govore i o 115 maloljetnika koji su počinili prekršaje iz *Zakona o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima*, no u Uredu nemaju podatke o nasilnim obilježjima ovih ponašanja.

Maloljetnici i dalje borave u istražnim zatvorima

Prema podacima Uprave za zatvorski sustav i probaciju MPU-a, tijekom 2023. u istražni zatvor je upućeno 45 maloljetnika/ca, a ukupno ih je boravilo 50, što je za oko četvrtinu više u odnosu na prošlu godinu.

Najdulje trajanje istražnog zatvora bilo je sedam mjeseci i 15 dana. Na stacionarno liječenje u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu tijekom 2023. je upućeno deset maloljetnika. Na izvršenje odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod upućeno je 36 maloljetnika/ca, a ukupan broj maloljetnika/ca koji su izvršavali navedenu odgojnu mjeru bio je 81, što je oko 10 % više u odnosu na prošlu godinu. U 2023. je 16 maloljetnih počinitelja kaznenih djela upućeno na izvršenje kazne maloljetničkog zatvora. „U 2023. primili smo nekoliko pritužbi roditelja i odvjetnika koje se odnose na mjeru istražnog zatvora određenu maloljetnicima. Mjeru su doživjeli prestrogom i u neskladu s težinom kaznenog djela. Saznali smo i za slučajeve ukidanje mjere istražnog zatvora nakon žalbe, a istražni zatvor je zamijenjen privremenim smještajem u odgojnu ustanovu.“, u Uredu potvrđuju kako i roditelji smatraju da je istražni zatvor potpuno neprikladan za djecu.

„Mediji su obavijestili i o slučaju u kojem je Ustavni sud utvrdio da je maloljetniku s teškoćama mentalnog zdravlja određivanjem istražnog zatvora povrijeđeno pravo na osobnu slobodu zajamčeno Ustavom i da se svrha mogla postići i blažim mjerama. Slučajevi ukazuju na potrebu stalne dodatne edukacije pravosudnih djelatnika za rad s djecom te ujednačavanja procjene i postupanja na razini države. U pritužbi odvjetnice na postupanje službenika pravosudne policije zbog vezivanja prilikom dovođenja maloljetnice iz istražnog zatvora na raspravu, zatvorski sustav obavijestio je Ured kako nisu utvrđeni propusti i da je na potrebu vezivanja ukazivala sigurnosna procjena.“, obavještavaju iz Ureda.

I tu dolazimo do spomenute priče koja traje godinama - „maloljetnici mjeru istražnog zatvora izvršavaju i dalje u posebnim zatvorskim jedinicama koje se nalaze u zatvorima, jer zatvorene zavodske ustanove čiji osnutak propisuje ZSM nisu osnovane. Izostaju i drugi međunarodni i nacionalni standardi za ovu mjeru lišenja slobode koji su propisani *Zakonom o sudovima za mladež* (ZSM). Maloljetnici nisu obuhvaćeni dijagnostičkim postupkom, nije im omogućen rad ni poduka, a onima koji pohađaju redovnu školu, nije osiguran nastavak obrazovanja kojeg prekidaju prilikom lišenja slobode. Liječenje maloljetnika lišenih slobode provodi se u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu gdje su u posebnoj sobi odvojeni maloljetnici od punoljetnih zatvorenika. Još uvijek nije adaptiran zaseban prostor za maloljetnike u kojem bi bili zadovoljeni uvjeti primjereni mladim osobama oba spola koje su lišene slobode.“, kaže Pravobraniteljica, ali potvrđuje kako je i do Ureda stigla informacija koja se čeka godinama.

„Obaviješteni smo da je početak adaptacije planiran za 2024. Većina maloljetnika upućena je na liječenje zbog poteškoća s mentalnim zdravljem, a bolnica povremeno koristi usluge psihijatra - vanjskog suradnika koji ujedno ima i specijalizaciju za djecu i mladež. U slučajevima maloljetnika koji su tijekom kaznenog postupka proglašeni neubrojivima i kojima je određen prisilni smještaj i liječenje, još uvijek nije ustrojena ustanova za njihov smještaj i liječenje. Ministarstvo zdravstva nas je obavijestilo da će, po završetku radova i uređenja prostora na svom izdvojenom objektu, Neuropsihijatrijska bolnica „Dr. Ivan Barbot“ (u Popovači, op. a.) postati nacionalna bolnička

ustanova za prisilni smještaj i liječenje nebrojivih maloljetnika koji su upućeni temeljem rješenja nadležnog suda. Obaviješteni smo da se završetak radova očekuje do kraja 2024.“, nadaju se u Uredu.

Zašto se urušava mjera posredovanja kroz sudsku nagodbu?

Najveći dio maloljetničkog kriminaliteta, sukladno međunarodnim standardima, rješava se izvan suda primjenom načela oportuniteta kada državni odvjetnik nepokretanje sudskog postupka uvjetuje izvršenjem pojedinih posebnih obveza. „Nužno je kontinuirano unaprijeđivati ovaj segment postupanja prema maloljetnicima te održavati dosegnute standarde. Posebno smo zabrinuti zbog urušavanja mjere posredovanja kroz izvansudsku nagodbu koja je jedna od najsnažnijih i najučinkovitijih oblika restitucije. Unatoč dokazanoj svrhovitosti, do danas nije donesen propis koji bi jasno regulirao ovu mjeru i zaštitio nužne visoke standarde njezinog provođenja. Većina sudaca i državnih odvjetnika za mladež radi i predmete općeg kriminaliteta zbog čega djeca i maloljetnici nisu u fokusu. Česte su i fluktuacije kadra pa predmete iz nadležnosti *ZSM-a* nerijetko rade državni odvjetnici i suci koji nisu dodatno educirani za rad s djecom i maloljetnicima. Posebno imenovanje dodatno educiranih odvjetnika i sudaca za mladež potrebno je kako bi s potrebnom pažnjom pristupali slučajevima koji traže osjetljivost i dodatno znanje. Na žalost, unatoč osiguranim zakonskim pretpostavkama, ovaj standard u maloljetničkom sudovanju nije dosegnut. I dalje nas djelatnici ustanova socijalne skrbi informiraju o otežanoj suradnji s pojedinim sudovima za mladež prilikom procjene interesa maloljetnika u postupku.“, žale se iz Ureda.

Riječ je najčešće o upućivanju maloljetnika u dom socijalne skrbi na privremeni smještaj za vrijeme trajanja kaznenog postupka, a da prije toga nisu provjereni kapaciteti i mogućnost prihvata maloljetnika. Osim što zbog prekapacitiranosti domovi često nemaju ni slobodnu postelju, iznenadni i nepripremljen dolazak maloljetnika, nerijetko vrlo zahtjevnog ponašanja, remeti dinamiku ustanove i skupine. U takvim slučajevima, smatra Pravobraniteljica, stječe se dojam da su sudovi primarno usmjereni rješavanju predmeta, a ne dobrobiti maloljetnika u postupku i djece koja se već nalaze u ustanovi. Budući da ova mjera zamjenjuje istražni zatvor kada je to moguće, nužno je unaprijediti njezinu primjenu te uspostaviti sustavnu koordinaciju i suradnju između ova dva resora kako bi se navedena problematika riješila u interesu sve djece. Bavili smo se i brojnim teškoćama u radu domova socijalne skrbi u kojima se izvršava odgojna mjera upućivanja u odgojnu ustanovu. Nije razvijeno ni specijalizirano udomiteljstvo koje bi zamijenilo upućivanje u odgojnu ustanovu.

„Zaprimili smo i nekoliko pritužbi za vršnjačko nasilje i nasilje djelatnika u ustanovama socijalne skrbi i pravosuđa u kojima se provode institucionalne odgojne mjere. Saznali smo i da je nerijetko prisutno nasilje odgajnika prema djelatnicima, a tada ustanove podnose kaznene prijave. Neke pritužbe su se pokazale osnovanima što upućuje na potrebu odlučnog poduzimanja preventivnih i reaktivnih mjera u borbi protiv svih oblika nasilja nad ovom posebno ranjivom skupinom maloljetnika u sukobu sa zakonom, ali i nad djelatnicima. Saznajemo i da većina maloljetnika/ca koja izvršava odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod iskazuje teškoće s mentalnim zdravljem koje zahtijevaju liječenje psihijatra, a dio ih uz odgojnu mjeru ima izrečenu i mjeru sigurnosti

obveznog psihijatrijskog liječenja. Odgojni zavodi nemaju kontinuirano dostupne dječje psihijatre što otežava liječenje maloljetnika i ostvarivanje zaštite mentalnog zdravlja. Pratili smo i situaciju povodom obavijesti djelatnika odgojnog zavoda za maloljetnice o nedostatnim prostornim uvjetima te nezadovoljavajućoj organizaciji rada koja se odražava i na interese maloljetnica. Odgojno osoblje teško suzbija agresivno ponašanje maloljetnica, a ovaj odgojni zavod nema zaposlenu pravosudnu policiju (koriste službenice osiguranja iz obližnje kaznionice za žene). Očekujemo da će se ovi uvjeti unaprijediti u interesu maloljetnica i djelatnika. Primili smo i nekoliko pritužbi koje se odnose na neriješen postinstitucionalni prihvrat maloljetnika/ca nakon otpusta iz odgojnih zavoda. U takvim slučajevima zatražili smo od područnih ureda HZSR-a da poduzmu sve potrebne zakonske i stručne mjere za zbrinjavanje maloljetnika nakon izvršenja odgojne mjere.“, zaključuju u Uredu, ali navode i gdje ima mjesta za poboljšanje:

- Kontinuirano dodatno educirati sve stručnjake u radu s maloljetnim počiniteljima kaznenih djela i prekršaja (zaštitari, policija, pravosuđe, odvjetnici, djelatnici u sustavu socijalne skrbi, posebice u odgojnim ustanovama i odgojnim zavodima) o dječjim pravima i međunarodnim standardima zaštite djece u sukobu sa zakonom, maloljetničkom sudovanju i komunikaciji s djecom.
- Osigurati da suci i državni odvjetnici za mladež, u skladu sa svojim imenovanjem i specijalizacijom, rade samo na predmetima na koje se primjenjuju odredbe ZSM-a.
- Unaprijediti ravnopravnu suradnju između ustanova socijalne skrbi i pravosuđa za vrijeme trajanja kaznenog postupka te izvršenja maloljetničkih sankcija.
- Osnovati zatvorene zavodske ustanove u skladu sa ZSM-om te unaprijediti uvjete izvršenja mjere istražnog zatvora za maloljetnike u skladu s međunarodnim standardima i nacionalnim propisima; osigurati liječenje maloljetnika lišenih slobode u skladu s propisima i međunarodnim standardima.
- Unaprijediti izvršenje odgojne mjere upućivanja u odgojnu ustanovu.
- Razviti specijalizirano udomiteljstvo za provođenje odgojne mjere upućivanja u odgojnu ustanovu.
- Unaprijediti prostorne i organizacijske uvjete u Odgojnom zavodu u Požegi.
- Žurno donijeti Pravilnik o dopuni Pravilnika o listi psihijatrijskih ustanova za prisilni smještaj neubrojivih osoba i psihijatrijskih ustanova u kojima se neubrojive osobe liječe na slobodi te odrediti zdravstvenu ustanovu u kojoj će biti prisilno smješteni maloljetnici koji su proglašeni neubrojivima.
- Pravilnikom regulirati provođenje posredovanja kroz izvansudsku nagodbu u prethodnom postupku koju nalaže državni odvjetnik za mladež.

Provođenje odgojnih mjera

Porazgovarali smo i o odgojnim mjerama, kako su u Uredu zadovoljni s njihovim provođenjem.

„Institucionalne odgojne mjere uključuju izdvajanje djeteta iz obitelji. Blaža odgojna mjera je upućivanje u odgojnu ustanovu (ove ustanove su otvorenog tipa i nalaze se u sustavu socijalne skrbi, a ima ih nekoliko u cijeloj Hrvatskoj). Najteža odgojna mjera je upućivanje u odgojni zavod – Odgojni zavod u Požegi za maloljetnice i Odgojni zavod u Turopolju za maloljetnike. Napominjemo da se u sustavu pravosuđa izvršava i kazna maloljetničkog zatvora koja je najteža sankcija za maloljetnike i izriče se iznimno, jer je riječ o najtežem lišenju slobode mlade osobe. Razlika između odgojnog zavoda i maloljetničkog zatvora je u tome što je prvi odgojna mjera, a drugi kazna, što uvjetuje i način postupanja i rada te način određivanja duljine boravka. Sve druge blaže sankcije (odgojne mjere) koje predviđa ZSM izvršavaju se u sustavu socijalne skrbi. Zadovoljni smo suradnjom sa zatvorskim sustavom u cjelini.

Napominjemo da u istražnom zatvoru i institucijama ne završavaju djeca koja su *samo malo zalutala*. Riječ je o maloljetnicima koji dulje vrijeme čine kaznena djela i čije se ponašanje nije

promijenilo ni nakon primjene blažih sankcija, ili je riječ o teškim kaznenim djelima (npr. ubojstva i teška djela s elementima nasilja), kad postoje razlozi za lišenje slobode propisani zakonom. Prema *malo zalutalim maloljetnicima* primjenjuju se mjere državnog odvjetništva (uvjetovani oportunitet) ili izvaninstitucionalne odgojne mjere suda koje se izvršavaju tako da maloljetnik ostaje u svojoj obitelji.“, odgovara na naše pitanje je li djeci koja su počinila neko protuzakonito djelo mjesto iza rešetaka, a hoće li ga baš to „natjerati“ da nastavi putem kriminala kaže: „Hoće li neki maloljetnik iz institucije izaći kao odgovorna osoba ili će nastaviti s kriminalnim ponašanjem ovisi o nizu faktora i nema jednoznačnog odgovora. Jedan od faktora uspješne socijalizacije u redovne životne tokove sigurno je uspješnost tretmana u instituciji. No, jako je važno ima li mlada osoba zvanje s kojim će se zaposliti i kakav je post-institucionalni prihvata u svim drugim segmentima života. Najsnažniji faktor je ipak osobna odgovornost mlade osobe i osobna odluka o tome na koji će način nastaviti živjeti.“, smatraju u Uredu pravobraniteljice za djecu i nastavljaju: „Još jedan od problema je nedovoljno razvijen sustav post-institucionalnog prihvata maloljetnika nakon izvršenih sankcija. Maloljetnici često završe u istim nepovoljnim uvjetima iz kojih su došli, a pojedini se vraćaju u siromaštvo jer nemaju posao ni riješeno stambeno pitanje. Naši propisi su dobri i usklađeni s međunarodnim standardima. No praksa uvijek ne slijedi propise, iako se bilježe pomaci. Na propuste u praksi upozoravamo nadležna tijela i upućujemo preporuke sukladno našim mogućnostima i ovlastima sukladno *Zakonu o pravobranitelju za djecu*. Zašto se naše preporuke ne uvažavaju i zašto se propisi ne provode u praksi pitanje je za izvršnu vlast i na njega nemamo odgovor. Isto tako, nemamo instrumente da državu „natjeramo“ na bilo što smo uočili kao nedostatak i/ili propust u ovom području.

Kada je riječ o lišenju slobode maloljetnika u okviru zatvorskog sustava u što spadaju istražni zavor, odgojni zavod i maloljetnički zatvor, smatramo da su najugroženija prava i interesi maloljetnika u istražnom zatvoru.“ zaključuju u Uredu pravobraniteljice za djecu.

VEZANI SADRŽAJ:

Lana Petö Kujundžić: Djeci nije mjesto u zatvorskom sustavu

Kako popraviti sustav za popravljanje – maloljetni delinkventi između hormona i rešetaka (1)

DALMACIJA DANAS

Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti

Moja reakcija na članak je...

